

Fredrik von Dardels dagboksanteckningar och andra handlingar ang. Raoul Walleberg

Den 6 januari: En gammal kommunist, en veteran från Lenins tid vid namn Arnozt Kohlman ~~Kohlman~~ har på sistone kommit i konflikt med sovjetmyndigheterna och tagit sig över till Sverige, där han bor hos en svärson professor Janouch i Täby. Maj har satt sig i förbindelse med honom och bitt honom att besöka oss för att meddela oss underrättelser om förhållandena i Sovjetunionen. I dag kom han tillsammans med sin hustru ~~Sakaterina~~ och sin svärson professor Frantisek Janouch. Han berättade om sina kontroverser med sovjetmyndigheterna och sin treåriga fängelsestid i Ljubljanka, Lefortovskaja fängelserna under 1950-talet. En utförlig redogörelse härom finns i Dagens Nyheter nummer för den 31 oktober 1976. Han framhöll att det fordrades uthållighet för att få sovjetiska myndigheter att göra några medgivanden. Som exempel nämnde han att han fått utresetillstånd till Sverige först efter 16 framställningar till medlemmarna i politbyrån.

Den 20 januari: I dag kom ett bud från UD med dels ett meddelande att regeringen ~~avslagit~~ vår framställning om hävande av hemligstämpeln för UD:s akt-samling om Raoul och dels ett brev från utrikesminister Karin Söder, där hon uttalade sin stora förståelse för framställningens syfte, men när hon vägrade detta mot andra hänsyn hade hon kunnat förorda bifall till densamma. Senare på dagen ringde hon och bad att få komma ut till oss. Hon stannade hos oss ett par timmar varvid kabinettssekreterare Leif Leifland och vår dotter Nina också voro närvarande. Hon angav inte något närmare besked om motivet för avslaget, utan framhöll att hon var ny i ämbetet och att hon därför måste i stor utsträckning lita på sina medarbetare i departementet. Det var väl närmast Åström hon menade. Jag gav henne därför ett exemplar av min P.M. av den 31/12 1976 och refererade för henne bl.a. Åströms brev angående vittnet Kraemers ändrade uppgifter med förhoppning att det skulle ge henne en riktig uppfattning om hans roll i dramat. På tal om Gromykos ifrågasatta besök sa hon att man inte visste när han skulle komma. Vi bad henne att vid ett sådant besök taga upp Raouls sak och därvid använda både skärpa och kvinnlig mjukhet. Hon gjorde ett sympatiskt intryck och liksom också Leifland som följde med henne. (Bil. 1 och 2)

Den 10 februari: En fru Lilian Ehrensträhle, maka till vice generalsekreteraren i Amnesty International Ehrensträhle, vilken år 1947 blev lockad av en pro-vokatör vid namn Irtje att söka efter Raoul i södra Polen, har skrivit ett brev till Maj. där han säger att hon har dokument rörande denna expedition som hon eventuellt tänker publicera. Hon vill gärna taga kontakt med Maj för att diskutera denna fråga, när hon nästa gång besöker Sverige. Maj svarat henne ganska tillmötesgående. (Bil. 2 och 3.)

Den 12 mars I går kom brev från Guy, som tycker att man borde göra något fråga om Raoul. Han föreslår att familjen och en del andra personer, som är intresserade, skall gå till utrikesministern med framställning om att en arbetsgrupp av specialister från UD. och andra personer skall få uppdrag att granska UD:s arkivmaterial ang. Raoul och därefter med utrikesministern diskutera de förslag till åtgärder. . . som arbetsgruppen kommer fram till. Guy anser att saken brådskar då han kan få ledigt 14 dagar vid påsk och då kan ägna sig åt granskning av materialet. Vi ha ansett det osannolikt att svar på framställningen kan väntas så tidigt som till påsk och att Guy därför bör använda sin påskledighet för att vila sig och att man bör vänta med framställningen till den 1 juni, då Åström väntas lämna UD. Maj har talat med en del av de personer som Guy föreslagit att underteckna framställningen, nämligen Otto Danielsson, Palmstierna och Nanna och de ha ställt sig positiva, även Arne Lundberg som dock ville se den föreslagna texten innan han bestämmer sig (Bil. 5, 6, 7,)

Den 18 juni: I Svenska Dagbladet m. fl. tidningar talas det om att regeringen överväger att tillsätta en medborgarkommision för att granska UD:s handlingar ang. Raoul, i samband med att utredning om ändrade sekretess bestämmelser görs.

1977 2

Den 22 juni . En fröken Gun Bengtson , biträde på folktandvårds polikliniken i Malmö , har ringt till Maj och yrkat på att Maj skulle skriva ett brev till Brezjnev och begära Raouls hemsändande . Hon påstod att journalister i tidningarna Arbetet och Sydsvenska Dagbladet skulle taga upp saken . Senare har hon talat om att hon skulle stimulera pingstvännerna att ansluta sig . Hon tycks själv vara pingst vän . Maj har rått henne att själv med anslutning av eventuella meningsfränder skriva ett brev till Brezjnev . Då det kanske skulle verka egendomligt om inte Maj skrev till denne har jag avfattat ett brev till honom , även om jag är övertygad om det lönlösa att vända sig till någon av dessa gangsters

Den 14 juli : Vi hade begärt att få träffa (Bil. 8) fru Söder i dag och infann oss Maj , jag och Nina i UD, där vi sammanträffade med fru Söder och Leif Leifland . Fru Söder sade att arbetet med de nya sekretessbestämmelserna visat sig ganska komplicerade . Jag omnämde pressuppgifterna om att man i UD övervägde tillsättning av medborgarkommision för granskning av UD:s material om Raoul . , vartill fru Söder svarade att detta var något som tidningarna fick stå för . Jag refererade då Guys förslag om tillsättning av en arbetsgrupp för granskning av materialet , vartill hon svarade att man kunde överväga detta förslag ,

Vi redogjorde för förslaget ^{sm?} av ett brev från Maj till Brezjnev . Leifland ansåg att dess titel som vi använt (Sovjetunionens Statschef) inte var korrekt utan borde ändras och lovade att skicka en avskrift ^{med den riktiga} till den svenska ambassaden i Moskva för översättning till ryska . Vi kunde räkna med att översättningen skulle komma tillbaka om en vecka . Han trodde att ryssarna här skulle rapportera allt vad som kom att publiceras . Det är skönt att Sverker Åström ersatts med Leifland . (Bil. 8 A)

Den 22 juli : Wigforss ringde i dag och bad om ett fotografi av Raoul , som han avsåg att använda för en artikel om Raoul . Maj skickade honom ett sådant fotografi jämte en avskrift av vårt förslag till brev till Brezjnev . Jag skrev senare ett brev till Wigforss med redogörelse för vårt besök hos fru Söder m.m. (Bil . 9)

Den 28 juli : I dag kom brev från Wigforss där han talar om en person vid namn Turner , som i mitten på 1950- talet sluppit från 19 års fångenskap i Sovjet - unionen och då fått en fristad på den svenska ambassaden i Moskva . Han hade där för Sohlman M.fl . berättat om vad han hört om Raouls fångenskap av andra personer som han träffat . Han har sedan kommit till Israel , där han hörts av svensk polis , men på grund av hjärnblödning minns han nu ingenting av vad han berättat i Moskva (Bil. 10)

Den 3 augusti : Sedan vi från UD? fått den ryska översättningen av brevet till Brezjnev ha vi i dag expedierat brevet . (Bil . 11,12, 13 .)

Den 8 augusti Sedan Brevet till Brezjnev publicerats har ett betydande antal tidningar återgivit detsamma , även en del socialdemokratiska .

Den 9 augusti : På begäran av Maj har UD? översänt avskrifter av promemorior som sekreteraren i UD . Gunnar Lorentson upprättat efter förhör med Bernhard Turner och Mikael Neumann i Tel Aviv år 1957 . Enligt dessa promemorior har varken Turner eller Neumann träffat Raoul . Turner hade emellertid trott att Neumann under sin tjänstgöring som läkare vid fånglägret i Taished skött en svensk , som varit tuberkulossjuk , vilket Neumann ansett vara osäker Detta spår är således rätt negativt . Båda ha dock lämnat en positiv uppgift . nämligen att då en person arresteras i Sovjet , upprättas en akt i 12 exemplar varav en går till säkerhetsministeriet , ett till Gulag och ett till de olika speciallägren , att myndigheterna ha en minitiös kontroll över dessa papper och att det är uteslutet att dessa papper skulle kunna förkomma .

1977

Fredrik von Dardels dagboksanteckningar och andra handlingar rörande Raoul Wallenberg .

3

att en fånge skulle kunna slarvas bort , Gromykaos påstående om att Smoltsovs "rapport " skulle vara det enda papper om Raoul som finns kvar i Sovjet är således lögn . (bil. 14).

Den 11 augusti : Sedan jag hos UD. begärt att få avskrift av den rapport ang. Turner som Sohlman borde ha lämnat till UD . år 1953, ~~här~~ UD översänt en avskrift av denna rapport (Bil. 15).

De avskrifter i fallet Turner , som vi fått från UD. , har skickats till Wigforss som efter granskning av desamma återställt dem med ett brev (Bil. 16)

Den 17 augusti . Sedan Oscar af Ugglas för en tid sedan omtalat att den Wallenbergska Stiftelsen beviljat 18 000 kronor för tryckning av en bok , som en ungman vid namn Vörös skrivit och vari han i ett kapitel skulle ha talat om Raoul och dennes verksamhet i Budapest , har Maj underrättat Ugglas om att Vörös år 1972 publicerat uppgifter om Raoul , som utvisat att denne vid ett sammanträffande med Vörös varit nerbruten och sjuk , och lämnat utdrag ur dagboken , som handlat därom . Ugglas har återställt dagboksutdragen med ett brev (Bil. 16) A

Den 11 september: Under den gångna sommaren har vi intervjuats av medarbetare i olika tidningar . Veckojournalen , Kvällsposten och en norsk tidning vid namn " Vi men " . I Kvällsposten i dag har en medarbetare vid namn Lippold redgjort för ett förhör som han hållit med Moshinsky i Israel, varvid denne berättat att det fanns en förrädare på svenska legationen i Budapest vid namn Felix eller något dylikt , som samma dag som ryssarna marscherat in i Pest , rapporterat till den ryska kommandaturen att Raoul Wallenberg tagit guld och smycken av de judar han avsåg att rädda . Mosjinsky hade då informerat general Vasilevsky härom och av denne beordrats att hämta Wallenberg för förhör . Mosjinsky vidhöll sitt tidigare påstående att Wallenberg förts med flyg från Budapest till Moskva .

han//

/Var

Sedan Mosjinsky kommit till Wrangels ö . där han tjänstgjort i sjukavdelningen, hade han i fånglistan hittat Wallenbergs namn . Han hade då genom en italiensk fånge smuglat in en lapp till Wallenberg där/ frågat denne om han var samme Wallenberg , som han arresterat i Budapest . Genom italienaren fick han ett jakande svar med tillägget : " Jag är död , men lever här . " Senare hade han på samma sätt fått tre lappar till , vari Wallenberg meddelat att han/ smalare och inte gick att känna igen , att han , så vitt Moshinsky förstod , blivit krympling och slutligen att han skulle transporteras bort från Wrangels ö . Av tidigare kolleger i KGB hade Moshinsky fått veta att han förts till ett Mentalsjukhus i Irkutsk , där han fortfarande befinner sig . Så sent som i december 1976 fick Moshinsky ett brev , vari det står att " brödet ännu finns tillgängligt . "

Moshinsky har i intervjun sagt att han under världskriget varit stridsflygare och skjutits ned samt hamnat i ett tyskt fångläger men lyckats fly med hjälp av en tyska , som arbetat i lägret , samt en katolsk präst . Tidigare har han påstått att det var lägerchefens dotter som hjälpte honom att fly . Kan man tro på allt vad Moshinsky kommer med ?

Den 26 september Otto Danielsson ringde och talade om att han läst Lippolds artikel och han var arg över att denne publicerat Mosjinskys nya uppgifter i stället för att underrätta oss om dem . Han ansåg att man genom Carl Perssons förbindelser i Israel borde närmare undersöka Mosjinskys sanningsenlighet och han skulle be Persson föranstalta detta .

Det har omvitnats av Raouls cellkamrat i Ljubljanka , Richter, att Raoul för honom berättat att resan från Budapest till Moskva ägt rum på järnväg och enligt två andra vittnen , Hille och Huber har Raouls chaufför Langfelder berättat detsamma för dem , Dessa tre vittnesmål synas bevisa att Mosjinskys tal om att följt Raoul till flyget i Budapest är påhittat .

